

Fem frågor om funktionsrätt inför EU-valet 2024

Sammanställning av enkätundersökning till riksdagspartierna

En rapport från Funktionsrätt Sverige

Text/författare: Tor Gustafsson, Mia Ahlgren

Foto/illustration: Funktionsrätt Sverige

Utgivningsår: 2024

ISBN: 978-91-88677-34-1

© Funktionsrätt Sverige 2024

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. Stärkt diskrimineringslagstiftning.....	5
Partiernas svar	5
Fråga 1: Kommer ditt parti driva frågan om att förstärka EU- lagstiftningen för likabehandling?.....	5
2. EU-resurser till inkluderande jämlikhet	5
Partiernas svar	6
Fråga 2: Kommer ditt parti driva frågan om att EU:s budget går till att skapa jämlikhet istället för till att exkludera?.....	6
3. Stärkt demokrati och politisk delaktighet i EU.....	6
Partiernas svar	7
Fråga 3: Kommer ditt parti driva frågan om att stärka förutsättningarna/resurserna för funktionsrättsorganisationer att delta i EU:s demokrati och i lagstiftningsprocesser?.....	7
4. Säkerställ digital delaktighet och AI som inte diskriminerar.....	7
Partiernas svar	8
Fråga 4: Kommer ditt parti driva frågan om att säkerställa digital delaktighet och att AI-lösningar inte diskriminerar?	8
5. Utveckla stöd till asylsökande och flyktingar med funktionsnedsättning i EU	8
Partiernas svar	9
Fråga 5: Kommer ditt parti driva frågan om att utveckla och finansiera stöd till asylsökande och flyktingar med funktionsnedsättning i EU?	9
Sammanfattning av partiernas svar	9

Inledning

EDF Manifesto on the European Elections 2024: "Building an inclusive future for persons with disabilities in the EU"

09.05.2023 | EDF | About us, European Elections

EDF Manifesto on the European Elections 2024

Valet till Europaparlamentet har en avgörande betydelse för personer med funktionsnedsättning i hela Europa. EU:s lagstiftning gäller i Sverige och i flera frågor är EU idag en pådrivande kraft för utvecklingen mot ett mer tillgängligt och inkluderande samhälle. Den 28 juni 2025 införs exempelvis EU:s tillgänglighetsdirektiv, som kommer att innebära skärpta krav på tillgänglighet till exempel för telefoner, tv-apparater, digitala banktjänster, e-handel, e-böcker, information om transporter och tillgängliga medier.

I maj 2023 tog den samlade europeiska funktionsrättsrörelsen genom samarbetsorganisationen [European Disability Forum](#), EDF som representerar 100 miljoner personer med funktionsnedsättning ett gemensamt [valmanifest](#) inför valet. Manifestet innehåller många frågor inom fem områden med fokus på funktionsrätt.

Funktionsrätt Sverige har valt ut fem frågor inom olika områden som vi har ställt till alla svenska partier som är representerade i Europaparlamentet inför valet den 9 juni 2024. Frågorna vi valt ut handlar om likabehandling, hur EU-budgeten används, om möjligheten till deltagande i val och medverkan i demokratiska beslut, om AI och digital inkludering och även om EU:s stöd till migranter med funktionsnedsättning.

Frågorna skickades ut till de åtta riksdagspartierna under februari. Alla partier har besvarat samtliga frågor. De har svarat ja eller nej, men också lämnat en motivation till sina svar.

1. Stärkt diskrimineringslagstiftning

Sedan 2000 finns det EU-lagstiftning om likabehandling som gäller inom arbetslivet, men motsvarande lagskydd finns inte inom andra områden. 2008 lade EU fram förslag om förstärkt likabehandlingsdirektiv¹ som täcker fler områden, till exempel social trygghet, varor och tjänster, inklusive bostäder samt skäliga anpassningsåtgärder. Förslaget kräver att alla EU:s medlemsländer är eniga, men det är fortfarande blockerat².

Den europeiska funktionsrättsrörelsen kräver i sitt manifest att EU ska anta ett reviderat, horisontellt likabehandlingsdirektiv.

Partiernas svar

Fråga 1: Kommer ditt parti driva frågan om att förstärka EU-lagstiftningen för likabehandling?

- Alla partier utom **SD** svarade att de vill driva frågan om att förstärka EU-lagstiftningen för likabehandling.
- **KD** har en tydligt mer positiv inställning till direktivet jämfört med förra EU-valet.
- **S** betonar arbetsmarknad, som redan omfattas av skydd.
- Övriga partier har länge varit för. **MP** har en ledamot som varit huvudförhandlare för förslaget som blockeras av medlemsländer i ministerrådet.

2. EU-resurser till inkluderande jämlikhet

EU och alla medlemsländer har antagit funktionsrättskonventionen. EU har olika strukturfonder som går tillbaka till medlemsländer där det finns krav på att medel ska användas i enlighet med konventionen och krav på tillgänglighet. Uppföljningen av kraven brister, vilket EU:s revisionsrätt har konstaterat. I Sverige har Funktionsrätt Sverige särskilt uppmärksammat regeringen på brister i genomförande av regler när det gäller Regionalfonden³.

¹[Förslaget från 2008 om stärkt likabehandlingsdirektiv på svenska](#)

² [Europaparlamentets dokumentation om lagstiftningsprocessen](#)

³ [Skrivelse till regeringen angående Regionalfonden 2023](#).

Den europeiska funktionsrättsrörelsen har flera förslag för att stärka organisationers delaktighet och vill att EU öronmärker finansiering för social inkludering av personer med funktionsnedsättning

Partiernas svar

Fråga 2: Kommer ditt parti driva frågan om att EU:s budget går till att skapa jämlikhet istället för till att exkludera?

- Alla partier utom **KD** och **SD** svarar att de vill driva på för att EU:s budget går till att skapa jämlikhet.
- **M** tar särskilt upp frågan om att driva på för att Regionalfonden ska användas för att skapa jämlikhet, vilket är EU:s krav, men som brister i tillämpning i Sverige.
- **V** vill öronmärka medel för social inkludering av personer med funktionsnedsättning och **MP** vill ha medel för likabehandling och antidiskriminering i EU:s långtidsbudget.

3. Stärkt demokrati och politisk delaktighet i EU

I Agenda 2030 finns mål om förbättrad representation i politiskt beslutsfattande⁴ men en rapport från 2022 om politisk delaktighet⁵ från European Disability Forum visar att personer med funktionsnedsättning inte har rösträtt i alla EU:s medlemsländer. Det finns också vittnesmål från Sverige om utmaningar och hinder för att verka inom politiska partier.

Den europeiska funktionsrättsrörelsen ger flera förslag för att personer med funktionsnedsättning – och de organisationer som företräder dem – ges möjlighet till ett effektivt deltagande i EU:s politiska liv, i valrörelser men också i utarbetande av EU:s lagar, initiativ och budgetar, vilket kräver ekonomiska resurser och nya höjd status på frågorna inom EU:s institutioner.

⁴ [Mål 16 i Agenda2030](#)

⁵ [EDF rapport om politisk delaktighet 2022](#)

Partiernas svar

Fråga 3: Kommer ditt parti driva frågan om att stärka förutsättningarna/resurserna för funktionsrättsorganisationer att delta i EU:s demokrati och i lagstiftningsprocesser?

- Alla partier utom **SD** svarar att de ska driva frågan om att stärka förutsättningarna för funktionsrättsorganisationer att delta i EU:s demokrati och i lagstiftningsprocesser.
- **L** lyfter vikten av att EU varje år betalar ut ett bidrag till funktionsrättsorganisationer och icke-statliga organisationer på EU-nivå.
- **SD** skriver att pengar inte ska avsättas för att "organisationer ska kunna bedriva lobbying mot EU".

4. Säkerställ digital delaktighet och AI som inte diskriminerar

EU har varit drivande inom digitaliseringspolitiken och är nu först med reglering av Artificiell Intelligens, AI. Digitaliseringen har flera positiva aspekter för tillgänglighet, men det finns även stora risker för diskriminering inom många områden med den snabba användningen av AI. Under det svenska ordförandeskapet i EU våren 2023 anordnade funktionsrättsrörelsen en konferens på hög nivå på temat AI med internationella experter och talare från EU.⁶

Den europeiska funktionsrättsrörelsen kräver att tillgänglighet och icke-diskriminering av personer med funktionsnedsättning är en grundläggande förutsättning i arbetet med den digitala och gröna omställningen för att minska digital utestängning och hantera klimatkrisen. Lagstiftning av nya teknologier som Artificiell Intelligens, digitalisering av rättssystemet och hälso- och sjukvård lyfts särskilt fram.

⁶ [Funktionsrätt, tillgänglighet och AI konferens 31 mars 2023](#)

Partiernas svar

Fråga 4: Kommer ditt parti driva frågan om att säkerställa digital delaktighet och att AI-lösningar inte diskriminerar?

- Alla partier utom **SD** svarar att de ska driva frågan om att säkerställa digital delaktighet och att AI-lösningar inte diskriminerar.
- Flera partier hänvisar till arbetet med EU:s förordning om AI.
- **C** svarar att de driver frågor om att digitalisera rättssystemet utifrån ett funktionsrättsperspektiv och att de arbetat konkret med att ställa krav på tillgänglighet och icke-diskriminering vid framtagandet av ett europeiskt matchningsverktyg.
- **L** lyfter betydelsen av införandet av Tillgänglighetsdirektivet nästa år.

5. Utveckla stöd till asylsökande och flyktingar med funktionsnedsättning i EU

EU och medlemsländerna är aktiva när det gäller stöd till Ukraina, Nyligen antog EU en migrations- och asylpakt med frågor som den svenska kommissionären Ylva Johansson ansvarat för.

Kriget i Ukraina har aktualiserat vikten av att migranter med funktionsnedsättning inte diskrimineras vid mottagande eller etablering i ett nytt land. Det gäller även asylsökande och flyktingar med funktionsnedsättning från andra länder som vistas i EU, med behov av tillgängliga bostäder, hjälpmedel och stöd för tillgång till grundläggande rättigheter.

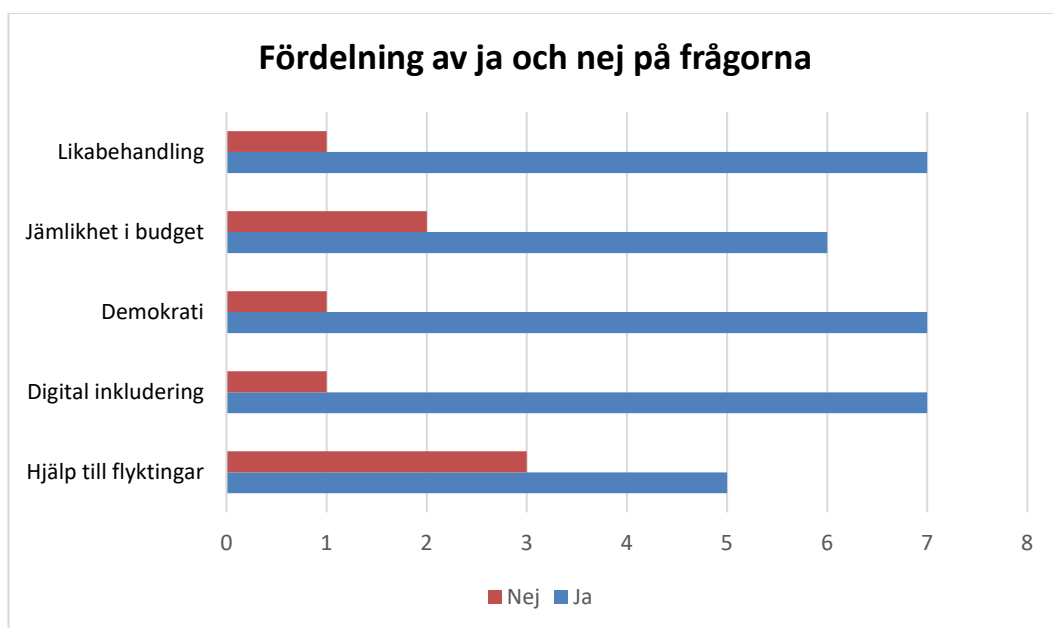
Den europeiska funktionsrättsrörelsen vill att EU utvecklar och finansierar stöd och service till asylsökande och flyktingar med funktionsnedsättning i EU.

Partiernas svar

Fråga 5: Kommer ditt parti driva frågan om att utveckla och finansiera stöd till asylsökande och flyktingar med funktionsnedsättning i EU?

- Partierna har olika syn på om frågan är en nationell angelägenhet eller inte. **V**, **MP**, **C**, **L** och **M** svarar ja, medan **S**, **KD** och **SD** svarar nej.
- Både **S** och **KD** tycker att frågan är viktig, men att den är ett nationellt ansvar.
- **L** skriver att de driver på för en gemensam europeisk flyktingpolitik och nämner arbetet för att underlätta för ukrainska flyktingar.
- **C** framhåller att de med viss framgång jobbat för att få in ett funktionsrättsperspektiv i EU-förhandlingarna om migrationspakten.

Sammanfattning av partiernas svar

I en färsk opinionsundersökning inför valet till Europaparlamentet visar det sig att svenska väljare skiljer sig från andra länder genom att EU ska försvara och prioritera frågor om klimat samt demokrati och mänskliga rättigheter⁷. I denna begränsade enkätundersökning får kraven från den europeiska funktionsrättsrörelsen generellt ett stort gehör bland den svenska riksdagspartierna.

Undantaget är **SD**, som svarar nej på alla fem frågorna, med hänvisning till att de inte tycker att frågorna ska drivas i Europa, utan nationellt.

Här är fler resultat och reflektioner i korthet:

- **Fem av partierna – V, MP, L, C och M** – svarar i linje med den europeiska funktionsrättsrörelsen på alla fem frågor.
- **Alla partier utom SD** svarar att de vill att EU driver på i arbetet för likabehandling, involvering av funktionsrättsrörelsen och digital inkludering.
- Frågan om **stöd till flyktingar** är den fråga som delar partierna i högst grad. **SD, KD**, men även **S**, svarar att de vill att **frågan bör drivas på nationell nivå**.
- Tre av partierna – **V, C och KD** har haft **ledamöter i parlamentets tvärpolitiska grupp** som arbetar med funktionsrättsfrågor. Det kan avspglas i mer detaljerade svar från **C och KD**, men även **L**, som tillhör samma politiska grupp i parlamentet.

⁷ [Europaparlamentets Eurobarometer inför valet 2024](#)